

**MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASASLARIDA TA'LIM
BERISH JARAYONINI SAMARALI TASHKILLASHTIRISHNING YANGI
INNOVATSION USULLARI**

O'rinboyeva Nodirabegim Ilyosjon qizi

University of business and science

Nodavlat ta'lim muassasasi

Pedagogika va psixologiya kafedrası

Pedagogika va psixologiya yo'nalishi

2-bosqich magistiranti

Annotatsiya: Ushbu tezisimizda maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyalanuvchilarga ta'lim berish jarayoni va uni tashkillashtirish usullari, jarayonda foydalanilishi zarur bo'lgan innovatsiyalar haqida so'z borgan. Shu bilan birga tezisimizda yosh avlodga bilim berishda maktabgacha ta'lim sohasining tarbiyachilariga qo'yiladigan talablar va ularga yaratilayotgan imkoniyatlar ham yoritib o'tilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tizimi, bolalar psixologiyasi, rivojlanish, ta'lim, tarbiya, innovatsion texnologiyalar.

Abstract: This thesis discusses the process of educating children in preschool educational institutions and the methods of organizing it, the innovations that need to be used in the process. At the same time, our thesis also highlights the requirements for educators in the field of preschool education in educating the younger generation and the opportunities created for them.

Keywords: preschool education system, child psychology, development, education, upbringing, innovative technologies.

Аннотация: В данной диссертации рассматривается процесс воспитания воспитанников в дошкольных образовательных учреждениях, методы его организации, а также инновации, которые следует использовать в этом процессе. В то же время в нашей диссертации освещаются

требования, предъявляемые к педагогам дошкольных учреждений, и возможности, которые им предоставляются в деле воспитания подрастающего поколения.

***Ключевые слова:** система дошкольного образования, детская психология, развитие, образование, воспитание, инновационные технологии.*

KIRISH

Maktabgacha ta'lim mutaxassislari ta'lim tizimida innovatsion g'oyalarni yaratish va joriy etish zamonaviy bolalar bog'chasini rivojlantirish uchun zaruriy shartdir degan fikrga kelishib olishadi.

Zamonaviy maktabgacha ta'lim muassasasida innovatsiyalarni tashkil etish va mazmunining dolzarbligi shubhali emas. Innovatsion jarayonlar maktabgacha ta'limning rivojlanishidagi muntazamlilik va muassasaning ishidagi bunday o'zgarishlarga tegishli bo'lib, uning xodimlarining faoliyati va fikrlash tarzining o'zgarishi bilan birga keladi, tizimning bir davlatdan o'tishiga olib keladigan yangi barqaror elementlarni (yangiliklarni) joriy etish muhitiga kiritadi. Bugungi kunda ta'lim sohasida ko'plab yangiliklar mavjud boshqa tabiatdagi, yo'nalishi va ahamiyati, katta yoki kichik davlat islohotlari olib borilmoqda, tashkilot va tarkibga innovatsiyalar, o'qitish usullari va texnologiyalari kiritilmoqda. Innovatsion faoliyat muammosini nazariy o'rganish ushbu jarayonning o'z-o'zidan ketishi va uni samarali boshqarish uchun ta'limni yangilash, uni tushunish va yangilash uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

O'quv jarayonida innovatsion texnologiyalarni joriy etish Psixofizik yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda, maktabgacha tarbiyachilar tomonidan har doim ijobiy seziladi, ular faoliyatni osongina o'zgartiradilar. O'z navbatida, tashabbus pedagogik kompozitsiya Ota-ona jamoatchiligi, bolalar bog'chasini o'quvchilarning oilalari bilan o'zaro ta'siri mexanizmlarini takomillashtirish zarurati, shuningdek, muhim ahamiyatga ega. Mutaxassislarning ta'kidlashicha, shtatlardagi innovatsion texnologiyalar nafaqat mumkin, balki ehtiyoj ham. Biroq, buni yodda tutish kerak pedagogik texnologiyalar Maktabgacha bolalarning o'quv jarayonida qo'llanilishi mumkin, bir nechta qat'iy talablar berildi.

Maktabgacha yoshi - bu bolaning atrofida dunyoni faol o'rganadigan davr. Maktabgacha yoshdagi bolalar o'zlarining psixologik rivojlanish xususiyatlariga ega. Yurish boshlaganida, bola juda ko'p kashfiyotlar qiladi, xonada, ko'chada, bolalar bog'chasida joylashgan narsalar bilan tanishadi. Turli narsalarni yig'ish, ularni o'rganish, mavzudan kelib chiqqan tovushlarni tinglash, bu ob'ektning qaysi fazilatlarini va xususiyatlarini borligini biladi. Olimlar ushbu yoshlik davrida bolaning bu ma'lumotni esga olishini, bundan keyin u hayotda hech qachon eslamasligini isbotladi. Bola ufqlarini kengaytira oladigan har qanday narsaga qiziqish uyg'otadigan davrdir va bu uning atrofidagi dunyoni qo'llab-quvvatlaydi. Umuman olganda, maktabgacha yoshdagi yoshlar xotirjamlik hissi bilan ajralib turadi. Chunki bu yoshdagi bola unga qiziq bo'lmagan ishni bajarolmaydi. Bu asrda, maktabgacha tarbiyachilarning boshqalarga va o'zlariga bo'lgan munosabati muhim ko'rsatkichdir.

Maktabgacha ta'limning maqsadi – bolalarni maktabdagi o'qishga tayyorlash, bolani sog'lom, rivojlangan, mustaqil shaxs bo'lib shakllantirish, qobiliyatlarini ochib berish, o'qishga, tizimli ta'limga bo'lgan ishtiyoqini tarbiyalashdir. Maktabgacha ta'lim muassasasida bolalarning hayoti va sog'lig'ini muhofaza qilish maktabgacha ta'lim muassasasi hamda shtatdagi tibbiyot xodimlari, shuningdek maktabgacha ta'lim muassasasiga birlashtirilgan sog'liqni saqlash organlarining tibbiyot xodimlari tomonidan amalga oshiriladi. Maktabgacha ta'lim muassasasida bolalarning hayoti va sog'lig'ini muhofaza qilishni tashkil etish tartibi va qoidalari, maktabgacha ta'lim muassasasiga bolalarni olib kelish va olib ketish qoidalari, maktabgacha ta'lim muassasasi binolarida xavfsizlikni tashkil etishga oid talablar, maktabgacha ta'lim muassasasida yong'in xavfsizligini tashkil etishga oid talablar, hudud xavfsizligiga bo'lgan talablar “Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarning hayoti va sog'lig'ini muhofaza qilishni tashkil etish tartibi to'g'risida Nizom” bilan tartibga solinadi.

Maktabgacha ta'lim muassasasi faoliyatining ikkita asosiy usuli mavjud. Quyida har bir turdagi asosiy xususiyatlar va ularning o'ziga xos xususiyatlari keltirilgan.

Rivojlanish rejimida maktabgacha yoshdagi bolalarning faoliyati maqsadli, muntazam, uzluksiz va qaytarib bo'lmaydigan jarayon bo'lib, ko'p bosqichli tashkiliy, madaniy va ijodiy yo'naltirilganlik va doimiy ravishda kengayib boradigan rivojlanish potentsialidan foydalanish bilan ajralib turadi. Yana bir jihat ushbu o'tish davrining sifat jihatlari bilan bog'liq: innovatsiyalar erta bolalikni parvarish qilishda shoshilinch ehtiyojlar va imkoniyatlarga qanchalik mos keladi.

Shu sababli, maktabgacha tarbiya muassasalarini rivojlantirishdagi dolzarb muammolarni aniqlash masalasi eng muhim masalaga aylanmoqda. bolalarning individual rivojlanishini har tomonlama qo'llab-quvvatlashni tashkil etish o'quv jarayoniga, uni rejalashtirishga va bolalar bog'chasi faoliyatini dasturiy va uslubiy qo'llab-quvvatlashga har xil yondoshishni talab qiladi.

Maktabgacha ta'lim muassasalari – O'zbekiston Respublikasidagi ta'lim muassalarining turi bo'lib, turli yo'nalishdagi maktabgacha bo'lgan davrdagi umumta'lim dasturlarini amalga oshiradi. Maktabgacha ta'lim muassasalari 2 yoshdan 7 yoshgacha bo'lgan bolalarni tarbiyalashni, o'qitishni, nazorat qilishni, parvarishlashni va sog'lomlashtirishni ta'minlaydi. Maktabgacha ta'lim muassasasining ish tartibi va u yerda bolalarning bo'lish davomiyligi davlatning maktabgacha ta'lim sifat va darajasiga bo'lgan talablari, nizom, maktabgacha ta'lim muassasasi va ota-onalar orasida tuzilgan shartnoma, hamda ta'sischi tomonidan belgilanadi.

Zamonaviy maktabgacha ta'lim muassasasida innovatsion menejment quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- ✓ innovatsiyalar rejalari va dasturlarini ishlab chiqish;
- ✓ innovatsion mahsulotni ishlab chiqish va uning amalga oshirilishini monitoring qilish;
- ✓ yangi mahsulotlarni yaratish bo'yicha loyihalarni ko'rib chiqish;
- ✓ yagona innovatsion siyosatni amalga oshirish - barcha tarkibiy bo'linmalar faoliyatini muvofiqlashtirish;

- ✓ innovatsion jarayonlarning moliyaviy va moddiy ta'minoti;
- ✓ innovatsiyalarni amalga oshiradigan xodimlarni boshqarish;
- ✓ innovatsion muammolarni kompleks hal qilish uchun maqsadli guruhlarini yaratish.

✓ **XULOSA**

O'qituvchilar, kompyuterlar savodxonligini muvaffaqiyatli o'zlashtirgan, o'quvchilar uchun keng imkoniyatlarni ochishi mumkin va bu faqat taqdimotlar va o'qitish roliklarini namoyish etish bilan cheklanmaydi. Mahalliy rivojlanayotgan dasturlarning ulkan tanlov sharoitida otaonalar yoshga to'liq javob beradigan narsalarni tanlash juda qiyin va ta'lim ehtiyojlari ta'minlanadi. Vakolatli fikrni olish bu masala faoliyat uchun maqbul sharoitlarni yaratishga imkon beradi yoshni rivojlantirish bolalar, oilaviy vakillarning oilaviy vakillari bilan samarali hamkorlikni barpo etish uchun zaruriy narsalarni yaratadilar, ota-onalarning nazarida o'qituvchining nufuzini oshiradi.

REFERENCES

1. Ziyamammedov, Bo'ri, Mamarajab Tojiyev. Pedagogik texnologiya-zamonaviy o'zbek milliy modeli. Toshkent. 2009.y
2. "Kitobim-oftobim" Toshkent. "O'qituvchi" nashriyoti, 2008 yil.y
3. Azizxo'jayeva N. N. pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent. 2006.y
4. https://www.researchgate.net/publication/228802472_Preschool_Education_Studies_A_Bibliography_Organized_by_Research_Strengths
5. <http://www.ibe.unesco.org/en/glossary-curriculum-terminology/p/pre-primaryeducation-or-preschool-education>